

Wat doen de ontwerpers?

Door Romy Jochems

Op de komende vakbeurs Urban Design (24 t/m 26 april 2007 in de Amsterdam RAI) staan deze keer opvallend veel ontwerpers en vormgevers. Zij creëren de buitenruimte, van concept tot in detail. Hoe betrekken ze de gehandicapte gebruiker? En wat vinden ze van het uitgangspunt dat alles overal voor iedereen toegankelijk moet zijn?

Wim Poppinga (Buro Poppinga) denkt vanuit plekken

Volgens Poppinga zullen niet veel ontwerpers zeggen dat ze zich bezig houden met toegankelijkheid. Niet hip. Maar dat je een goed ontwerp wilt maken ligt voor de hand, en een goed ontwerp is gebruiksvriendelijk. 'Het belangrijkste is om betrokken partijen – gebruikers, opdrachtgevers – al vroeg te betrekken. Zo verzamel je veel informatie en kom je goed beslagen ten ijs. Met veel overleg op een vroeg moment in het traject voorkom je dat er later dure en vervelende aanpassingen nodig zijn.' Zo ging het ook op de boulevard in Egmond aan Zee. Daar werkte Buro Poppinga met Veenbos en Bosch aan een opknapbeurt van de kuststrook aldaar. De gezamenlijk ontwor-

pen duinbalkons zijn een goed voorbeeld van toegankelijkheid. 'Ik hoor dat gehandicapten uit de regio hierheen komen om voor het eerst de zee te zien.' De balkons hebben een oprijdbare flauwe helling waardoor rolstoelen, kinderwagens en rollators makkelijk het platform op kunnen. Het is niet zo dat je als ontwerper rekening houdt met gehandicapten als specifieke gebruikersgroep. 'Nee, het is gewoon common sense. Een opgeruimde boulevard is niet alleen beter voor mensen met een handicap, ook skaters hebben er lol van.' Poppinga waarschuwt voor teveel regelgeving. 'Ideale situaties bestaan niet. Je moet durven uitgaan van die common sense en accepteren dat gebruikers soms hulp nodig hebben.'

Egmond aan Zee. Foto: Bas Princen

Minka Haverkorn (Buitenom) denkt vanuit routes

'Goed begaanbare routes zijn voor mensen met een handicap van groot belang. Als de routes tussen huis en plekken als stations, winkels, openbare gebouwen en scholen goed begaanbaar zijn, dan kunnen ook gehandicapte mensen zelfstandig gebruik maken van de openbare ruimte. Zeker niet elke plek hoeft voor iedereen toegankelijk te zijn, het accent moet liggen op de routes.' Eerder werkte Buitenom dit idee uit voor kinderen in de Amsterdamse binnenstad in de vorm van een kindvriendelijke en veilige route. 'Deze kinderroute bestaat uit een verhaal. Het is een virtueel buitenspel dat de speelwaarde in de directe omgeving van je huis of je school vergroot.' Zo zou je ook specifieke routes voor blinden of anderszins lichamelijk gehandicapten kunnen maken. Maar dat moet je van te voren goed onderzoeken. 'De kunst is om een route te creëren die enerzijds subtiel geïntegreerd is in het straatbeeld en anderzijds herkenbaar is voor de gehandicapten zelf. Wat betreft blinden zou je kunnen inspelen op het gehoor en de tast door middel van geavanceerde technieken, zoals GPS, of met geïntegreerde geluidssignalen in trottoirbanden.' Volgens Haverkorn

Buitenspel voor Amsterdam

zouden ontwerpers voor elke handicap diverse routes moeten ontwikkelen. Al deze routes zouden vervolgens moeten worden opgenomen in een handboek 'hoofdnet gehandicapten'.

Ginette Blom (Blom Ontwerpen) denkt vanuit diversiteit

'Beide partijen, gebruikers en ontwerpers, moeten laveren', vindt Blom. Ze verwijst naar een project in Houten (opdrachtgever Rein Geurtsen & partners) waar een serie bruggen aan vele gebruikersseisen moest voldoen. Dat lukte, maar het ging niet vanzelf. 'Ik vind dat je als ontwerper verplicht bent om rekening te houden met gehandicapte gebruikers. Het Handboek Toegankelijkheid is een leidraad. En voor mijn studenten Urban Interior Design aan de MAHKU is het verplichte literatuur. Wel zoek ik vervolgens naar esthetische oplossingen die een vanzelfsprekend karakter hebben. Ook zou ik graag weten wat de achtergrond is van de richtlijnen. Op basis waarvan worden bepaalde eisen gesteld? Hoe zit het met het langer worden van mensen, moeten de banken en leuningen dan steeds hoger? Kunnen kleinere mensen er dan nog op

zitten? Wie bepaalt de richtinggevende maat?' Blom wil problemen ondervangen door diversiteit aan te brengen. 'Denk aan een serie zitelementen met verschillende hoogtes. Als je de essentie kent, kun je verschillende belangen integreren in een ontwerp, zonder dat de specifieke toevoeging voor een bepaalde doelgroep opvalt. Dat is het mooist.' Volgens Blom moeten niet alle, maar wel de meest bijzondere plekken van een gebied voor iedereen toegankelijk zijn. 'Je probeert natuurlijk niemand uit te sluiten, maar te veel of te nadrukkelijke voorzieningen kunnen ten koste gaan van de kwaliteit van een plek. Sommige plekken moeten voor iedereen een beetje onbereikbaar blijven.'

De nieuwe bruggen voor het centrum van Houten

FACTS & FIGURES

>> Ontwerpers op Urban Design

- Anneville	- Engelse Verdonk
- Blom Ontwerpen	- Fisker
- Brandvast	- IPV Delft
- BTL Planburo	- Jacqueline Moors
- Buitenom	- JJB environmental design
- Bureau Arjan Karssen	- Mediality
- Buro Adrichem	- NPK industrial design
- Buro Mien Ruys	- Pouderoyen
- Buro Oost	- Urbanice
- Buro Poppinga	
- Concern	
- Denovo Design	

(Stand van zaken: november 2006)

Hoe toegankelijk is de vakbeurs Urban Design?

De RAI heeft regelmatig grote beurzen. Vooral met rolstoelgebruikers wordt rekening gehouden. Productmanager Dorien Sibbel: 'Er zijn overal liften en hellingbanen, parkeerplaatsen en elk toiletblok heeft een invalidentoilet.' De route naar de RAI is goed begaanbaar, maar er zijn geen specifieke voorzieningen voor blinde of dove mensen. Wat betreft de beursvloer is het voor een deel de verantwoordelijkheid van de individuele standhouder. Sibbel: 'De gangpaden moeten vrij blijven. Indien de exposant een verhoogde vloer heeft van tien centimeter of meer zijn ramps verplicht. Daaronder is er de keuze: ramps aanbrengen of de stand op een andere manier toegankelijk maken. Dit is de eigen verantwoordelijkheid, redelijkerwijs, net als in een winkel.'

Aanvulling

In het vorige nummer van Stedelijk Interieur staat bij het artikel over Urban Design 2007 een onvolledig bijschrift. Onder de afbeelding van de U-zone moest staan: concept U-zone: BNO Publieke Werken.